NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13275

SHIMEN IKH ZOL AZOY

Judah Steinberg

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ראזשינקעס מיט מאנדלען

מעשהלעך פאר אידישע קינדער

יהודה שטיינבערג

1. שמעון איך זאר איי לעבן
2. די פארשאלטענע פרינצעסין
3. די געפאנגענע כלה

1

פרייז 15 סענט

מאקס נ. מייזעל
אידישער פערלאג פאר ליטעראטור און וויסענשאפט
1918

13/12300

ראזשינקעס מיט מאנדלען

מעשהלעך פאר אידישע קינדער

יהודה שטיינבערג

1. שמעון איך זאל אזוי לעבען
2. די פא. שאלטענע פרינצעסין
3. די געפאנגענע כלה

1

איבערזעצט פון ס. שאפירא

מאקס נ. מייזעל

אידישער פערלאג פאר ליטעראטור און וויסענשאפט

1918.

„שמעון איך זאָל אַזוי לעבען."

א

אמאָל איז געווען אַ קרעמער. געהייסען האָט ער שמעון און ער האָט געהאַט אַ טבע צו שווערען זיך פאַר יעדער קלייניגקייט. האָט איהם עמיצער געמאָנט געלט האָט ער געענטפערט: „זאָל איך אַזוי לעבען, ווי מאָר־גען גיב איך דיר"; אָדער, אַז אַ קונה איז אַריינגעקומען אין זיין קראָם עפּעס קויפען, און דער קונה האָט זיך אָנגעהוי־בען דינגען, איז ער באַלד אויפגעשפּרונגען און זיך אָנגעהוי־בען שווערען: „זאָל איך אַזוי לעבען, ווי איך האָב אַליין באַצאָהלט מעהר ווי דו גיסט מיר!"

דערפאַר האָט מען איהם אַ נאָמען געגעבען, „שמעון איך זאָל אַזוי לעבען."

איינמאָל איז צו איהם אין קראָם אַריינגעקומען אַ צדיק, איינער פון די זעקס און דרייסיג פאַרבאָרגענע צדיקים, וואָס געפינען זיך אויף דער וועלט. האָט דער צדיק גע־הערט ווי דער קרעמער שווערט זיך אַלע ווייִלע, זאָגט דער צדיק: זאָל גאָט דערהערען דיינע שבועות און עס זאָלען מקוים ווערען דיינע רייד."

האָט דער קרעמער געענטפערט „אמן", און דער צדיק איז אַוועקגעגאַנגען.

איז אין קראָם אַריינגעקומען אַ קונה קויפען אַ מיל־גרוים. דער קרעמער האָט איהם געגעבען אַ מילגרוים. האָט איהם דער קונה באַקוקט און געזאָגט: „מיר דאַכט זיך, אַז דער מילגרוים איז אינעווייניג טרוקען און לעדיג!"

— דער מילגרוים לעדיג ?! — האָט דער קרעמער זיך באַלד אָנגערופען — זאָל מיר שוין מיין קעשענע זיין אַזוי לעדיג ווי דער מילגרוים איז לעדיג!

דער קונה האָט גענומען דעם מילגרוים און איז אַוועקגעגאַנגען. דער קרעמער האָט זיך אַ טאַפּ געטון אין קעשענע, ערשט זי איז לעדיג. טראַכט ער, ניט אַנדערש, נאָר דער קונה, וואָס האָט געקויפט דעם מילגרוים, האָט ביי איהם אַרויסגע'גנב'עט דאָס געלט פון קעשענע. כאַפּט ער און לויפט איהם נאָך.

ער איז געלאָפען און געלאָפען ביז ער האָט געטראָפען צוויי מענשען ווי זיי שטעהען צוזאַמען און רעדען. איינער איז געגאַנגען אין צעריסענע קליידער און איינער איז געווען אָנגעטון אין אַ פוטער. טראַכט זיך דער קרעמער, דער איז אודאי אָרעם, און דער — רייך. אויב איך וועל זאָגען אויפ'ן אָרעמאַן, אַז ער האָט ביי מיר גע'גנב'עט מיין געלט, וועט ער ניט האָבען מיר אומצוקערען, וועל איך בעסער זאָגען אויפ'ן רייכען. האָט ער צוגערופען דעם פּאָליציימאַן און געשריען:

— אָט דער מענש, וואָס אין פוטער, איז אַריין צו מיר אין קראָם קויפען אַ מילגרוים און ביי מיר אַרויסגע'גנב'עט מיין געלט פון קעשענע.

— מיין הער! — האָט זיך דער מאַן פאַרוואונדערט — איך בין געווען ביי דיר אין קראָם? קוק זיך גוט איין אין מיר, אפשר האָסטו אַ טעות! דערקענסטו מיך?

— צי איך האָב אַ טעות ?! צי איך דערקען דיך? אַזוי ווי איך דערקען מיין פאַמיליע און מיין פאַמיליע דער-

קענט מיך! קום נאר צו מיר אין קראם אריין, און דארט וועלען מיר רעדען!

האט זיך דער קרעמער אומגעקערט אהיים און דער פאליציי־מאן מיט דעם באליידיגטען עושר זענען איהם נאכגעגאנגען.

דער קרעמער האט אנגעהויבען זוכען זיין הויז און האט עס ניט דערקענט. ער איז ארומגעגאנגען פון הויז צו הויז, פון קראם צו קראם און ניט געפונען זיין הויז.

האט דער פאליציי־מאן זיך אנגעבייזערט אויף איהם און געזאגט: „דו מאכסט פאלשע באשולדיגונגען אויף ערליכע מענשען? אוועק, דו! א צווייטען מאל אז דו וועסט מאכען א בלבול אויף א מענשען, וועל איך דיך אריינזעצען אין תפיסה."

איז דער קרעמער אנטלאפען און ווייטער געזוכט זיין הויז. ער האט באגעגענט באקאנטע און פריינד און זיך געבעטען ביי זיי: „מיינע פריינד, אן אומגליק האט מיך געטראפען! איך קען ניט געפינען מיין הויז. איך בעט אייך, פירט מיך אפ אהיים!"

— ווער ביזטו? — האבען די מענשען געפרעגט, ווייל אויך זיי האבען איהם ניט דערקענט.

— איהר דערקענט מיך דען ניט? — האט זיך דער קרעמער געוואונדערט — איהר קענט ניט אייער פריינד און באקאנטען — שמעון איך זאל אזוי לעבען, קענט איהר ניט?!

— שמעון איך זאל אזוי לעבען, — קענען מיר. אבער דו ביזט ניט דער שמעון — האבען די באקאנטע געענטפערט און אוועק פון איהם. א טייל פון זיי האבען זיך אין איהם

איינגעקוקט און געזאָגט: „ניט אַנדערש, נאָר אַ משוגענער ערגעץ פון דער פּרעמד. איינער פון די משוגעים וואָס וואַנ־דערן אַרום פון שטאָט צו שטאָט.״

האָט דער קרעמער אָנגעהויבען רייסען די האָר פון זיין קאָפּ, וויינען און שרייען: „וועה איז מיר! מיינע זיהן, מיינע טעכטער, מיין ווייב — וואו זענט איהר? וואו זענט איהר מיינע קינדער?״

האָבען די מענשען געקוקט אויף איהם און איינער צום אַנדערן געזאָגט: „אַפילו אין זיין געוויין קען מען זעהן, אַז ער איז משוגע. ער וויינט ניט ווי אַ געזונטער מענש.״

ווילדע קינדער האָבען איהם אָנגעהויבען נאָכלויפען און שרייען: „היי, משוגענער! היי, פּאַרריקטער!״

ער האָט גענעכטיגט אין גאַס און אין דער פריה, ווען ער איז אויפגעשטאַנען פון שלאָף, האָט ער ווידער אָנגעהוי־בען געהן איבער די הייזער און שרייען: „מיין טייערע פרוי! מיינע טייערע זיהן! מיינע ליבע טעכטער! וואו זענט איהר? קומט אַרוים צו אייער טאַטען, צו שמעון דער קרעמער, שמעון איך זאָל אַזוי לעבען!״

און ווילדע קינדער האָבען זיך אַרומגעקליבען, נאָכגע־לאָפען נאָך איהם און געשריען: „היי, משוגענער! משוגענער!״

צווישען די קינדער זענען אויך געווען די קינדער פון שמעון איך זאָל אַזוי לעבען. זיי זענען געגאַנגען טרויערי־גע פון זאָרג וועגען זייער טאַטען, וועלכער איז נעכטען אַרויסגעגאַנגען פון הויז און זיך מעהר ניט אומגעקערט, און זיי ווייסען ניט וואָס מיט איהם איז געשעהן און וואו ער איז

אהיינגעקומען. און ווען זיי האבען געהערט ווי דער משוגע-נער רופט זיך מיט זייער פאטער'ס נאמען, זענען זיי אויף איהם שטארק אין כעס געווארען, האבען גענומען שטיינער און געווארפען אויף איהם.

דאן האט שמעון איינגעזעהן, אז ער האט ניט קיין אנדער אויסוועג ווי צו פארלאזען זיין שטאט. און ביינאכט איז ער אוועק אין אן אנדער שטאט.

ב

די שטאט איז געווען א פרעמדע אין וועלכער ער איז נאך קיינמאל ניט געווען, און די מענשען פון שטאט האבען קיינמאל ניט געהערט זיין נאמען. איז שמעון צוגע-גאנגען צו א קרעמער, וועמעס קראם איז געווען די גרעס-טע פון אלע קראמען אין שטאט, און ער האט צו איהם גע-זאגט: „איך וויל ארבייטען ביי אייך אין קראם פאר א גאנץ קליינער באלוינונג, און וואס מען וועט מיר הייסען וועל איך טון."

דער קרעמער האט איהם באטראכט און געזאגט: „איך דארף טאקע א מענש אין קראם, ביזטו אבער זיכער אז דו טויגסט צו אזא ארבייט? מיין קראם איז גרויס. דא איז געווען אן ארבייטער, פלעג ער פארגעסען וועמען ער האט געגעבען סחורה און ביי וועמען צו מאנען געלט, האב איך איהם אפגעזאגט.

— איך וועל פארגעסען? זאל איך מיין נאמען פאר-געסען אויב איך וועל פארגעסען די קלענסטע זאך אין דיין קראם!

— אויב אזוי, בלייב ביי מיר אין קראם און איך וועל זעהן צו וועסטו האלטען דיין שבועה!

האט שמעון אפגעארבייט א וואך צייט אין קראם און דער קרעמער איז געווען זעהר צופרידען מיט איהם, ווייל ער איז געווען פלייסיג און געשיקט אין זיין ארבייט. ער האט איהם באדונגען אויף א גאנץ יאהר און האט אויס־געשריבען א קאנטראקט און דערלאנגט שמעון'ען אונטער־צושרייבען זיין נאמען, אז ער דארף ביי איהם ארבייטען א גאנץ יאהר.

שמעון האט גענומען די פעדער אונטערצושרייבען דעם קאנטראקט און איז געבליבען שטעהן א צוטומעלטער — ער האט פארגעסען זיין נאמען און זיך ניט געקאנט דערמאנען.

— פאר וואס שרייבסטו ניט אונטער דיין נאמען?
— האט זיך דער קרעמער געוואונדערט.

האט זיך שמעון צעוויינט און געזאגט: „איך גע־דענק ניט מיין נאמען!"

— ניט אנדערש, נאר דאס איז עפעס א משוגענער — האט דער קרעמער געזאגט, און איהם ארויסגעטריבען פון זיין קראם.

ג

איז שמעון אויך פון דער שטאט אוועק און איז געגאנ־גען אין אן אנדערער. און אזוי איז ער געגאנגען פון שטאט צו שטאט, פון שטאט צו שטאט. ער האט שוין פארגעסען די נעמען פון די שטעט אין וועלכע ער איז געווען, און דעם נאמען פון זיין אייגענער שטאט האט ער אויך ניט געדענקט.

ער האָט זיך אַרומגעבלאָנקעט אַזוי ווי אַ פאַרטריקענטער בלאַט וואָס דער ווינט טראָגט אַרום.

צום סוף איז ער געקומען אין אַ שטאָט און איז אַריין אין דער גרעסטער קראָם. האָט ער דאָרט געטראָפען אַ פיינע פרוי. האָט ער געזאָגט:

— איך בעט אייך, נעמט מיך אַריין צו אייך אין קראָם און פאַר אַ קליינער באַלוינונג וועל איך טון אַלעס וואָס איהר וועט מיר הייסען!

— איך דאַרף טאַקע אַ משרת אין קראָם — האָט די פרוי געענטפערט — ווייל איך בין איינע אַליין. מיין מאַן האָט מיך פאַרלאָזען און מיינע קינדער זענען נאָך קליין. וואָס קען אַ פרוי אויפטון אין אַזאַ גרויסער קראָם? ביזטו אָבער זיכער, אַז דו וועסט קענען זיין פינקטליך? אין מיין קראָם מוז דער דינער אויפשטעהן פאַר טאָג.

— זאָלען מיינע אויגען ניט וויסען פון קיין שלאָף!

— האָט שמעון אויסגערופען — אויב איך וועל איינמאָל פאַרשפעטיגען אויפצושטעהן!

— אויב אַזוי, זאָל זיין אין אַ גוטער שעה, און איך וועל דיר גוט באַצאָהלען.

איז שמעון געבליבען ביי דער פרוי. ביי איהר טיש האָט ער געגעסען און אין איהר קראָם האָט ער געאַרבייט. אָבער פון דעם טאָג אָן האָט זיך דער שלאָף אָפּגעטון פון זיינע אויגען. אַ גאַנצען טאָג האָט ער געאַרבייט שווער און ביינאַכט האָט ער זיך אַרומגעוואָרפען אין זיין בעט, פון איין זייט אויף דער אַנדערער און ניט געקענט איינשלאָפען אויף קיין מינוט. זיינע אויגען זענען אָפען פאַר דער פינסטערניש פון דער נאַכט און זיין מוח איז וואַך פאַר

שווערע און אומעטיגע געדאנקען און דאס הארץ בענקט נאך אביסעל שלאף, אבער ער קומט נים.

איז שמעון פון טאג צו טאג שוואכער געווארען. ער איז געבליבען אהן כוחות און ער האט מעהר נים געקענט ארבייטען אין קראם. און די קרעמערין האט איהם שוין געוואלט אפזאגען.

ד

יענעם טאג איז אין שטאט אריין געקומען א גרויסער צדיק, איינער פון די זעקס און דרייסיג באַהאלטענע צדיקים, וואס געפינען זיך אין דער וועלט. זענען איהם אקעגען געגאנגען די חשוב'סטע לייט פון שטאט, און יעדער האט איהם געבעטען ער זאל זיך אפשטעלען ביי איהם אין הויז. אבער דער צדיק האט נים געוואלט געהן צו קיינעם פון זיי, און איז אוועק צו דער קרעמערין.

האט די קרעמערין געזאגט צו איהר משרת: „קום מים מיר צום צדיק, וועל איך פאר איהם אויסרעדען מיין ביטער הארץ. שוין יאהרען אז מיין מאן האט מיך פאר־לאזען. אפשר וועט מיך דער צדיק בענשען און וועט מיר אומקערען מיין מאן. איך בין דאך אבער נים מעהר ווי א פארלאזענע פרוי, ווי וועל איך קענען עפענען מיין מויל פאר אזא צדיק, וועסטו מיר זיין מיין פירשפרעכער."

— גוט, לאמיר געהן — האט שמעון געענטפערט — אויך איך האב וואס צו דערצעהלען דעם צדיק, ווייל אויך מיין הארץ איז פול מים צרות און וועהטאגען.

זענען זיי ביידע אריין צום צדיק.

האָט זיך דער צדיק געווענדעט צו שמעון'ען און איהם געפרעגט: „וואָס פאַרלאַנגסטו?"

— איך קען ניט שלאָפען.

— ווי רופט מען דיך?

— איך ווייס ניט.

— פון וואַנען קומסטו?

— איך געדענק ניט.

— און דיין פרוי און דיינע קינדער?

— איך דערקען זיי ניט און זיי דערקענען מיך ניט.

— און דאָס פאַרדריסט דיך שטאַרק?

שמעון האָט זיך צעוויינט.

האָט דער צדיק געזאָגט: „אויב דו וועסט אויף זיך נעמען קיינמאָל ניט צו שווערען, אַפילו ניט אויף אַן אמת, וועל איך פאַר דיר גאָט בעטען."

שמעון האָט אויף זיך גענומען קיינמאָל ניט צו שווע־רען, אַפילו ניט אויף אַן אמת.

און דער צדיק האָט געזאָגט: „רופט מען דיך ניט שמעון?"

שמעון האָט ברייט פאַנאַנדערגעעפענט זיינע אויגען, האָט זיך דערפרעהט און געזאָגט: „אמת, רבי! יעצט האָב איך זיך דערמאָנט. איך הייס שמעון!"

און ער האָט זיך שוין געוואָלט שווערען, ער האָט זיך אָבער באַלד דערמאָנט וואָס ער האָט צוגעזאָגט, און האָט פאַרשטעלט זיין מויל מיט דער פויסט.

— גיב נאָר אַ קוק אויף דער פרוי, די קרעמערין וואָס שטעהט הינטער דיר! — האָט דער צדיק געזאָגט.

שמעון האָט זיך אומגעקערט און געקוקט אויף דער

קרעמערין און זי האָט געקוקט אויף איהם. זיי האָבען זיך איינם דאָס אַנדערע דערקענט.

— אוי, שמעון, מיין מאַן! — האָט געיאָמערט די פרוי.

— אוי, מיין ווייב, מיין ליבע פרוי! — האָט געשריען שמעון.

פון גרוים פרייד האָבען זיי זיךביידע צעוויינט. אויף דעם געוויין זענען אריינגעלאָפען זייערע זיהן און טעכטער און האָבען דערקענט זייער פאָטער.

— אוי, טאַטע, טאַטע, — האָבען זיי איהם ארומגע־כאַפּט און געקושט — וואו ביזטו געוועזען?

און שמעון האָט געמאַכט אַ גרויסע סעודה. צו דער סעודה האָט ער איינגעלאַדען אַלע איינוואוינער פון שטאָט און ער האָט זיי דערצעהלט אַלעס וואָס מיט איהם האָט זיך געטראָפען. איז אַנגעפאַלען אַ שרעק אויף די מענשען, וואָס האָבען אויף זיך גענומען נים צו שווערען אַפילו אויף אַן אמת'דיגער זאַך. און פון דאַן אָן רופט מען די שטאָט: „דו זאָלסט נים שווערען.”

די פאַרשאָלטענע פּרינצעסין.

אַמאָל איז געווען אַ מאַן, האָט ער געהאַט דריי זיהן. דער עלטסטער האָט געהייסען ראובן, דער צווייטער שאול און דער אינגסטער האָט געהייסען דוד. האָבען די ברי־דער דוד'ן גערופען „נאר". און דער ערליכער דוד האָט געגלויבט זיינע ברידער. „אויב זיי זאָגען, אַז איך בין אַ נאַר, ווייסען זיי דאָך אודאי, וואָס זיי זאָגען." דערפאַר אַז עמיצער האָט איהם געפרעגט: „ווי רופט מען דיך, אינ־געלע?" האָט ער געענטפערט: „מיין נאָמען איז דוד נאַר."

איינמאָל זענען די צוויי ברידער אַרויסגעגאַנגען אין פעלד אַריין שפּאַצירען, און דוד נאַר איז זיי נאָכגעגאַנגען. האָבען די ברידער דערזעהן אַ האָז שפּרינגענדיג אַקעגען זיי. האָבען זיי זיך דערשראָקען און דער האָז האָט זיך אויך דערשראָקען און איז אַנטלאָפען.

ווען די ברידער האָבען דערזעהן, אַז דער האָז האָט זיך דערשראָקען און אַנטלויפט, האָבען זיי געזאָגט איינס צו דאָס אַנדערע: „דאָס איז זיכער ניט קיין בייזע חיה. קום, לאָמיר איהר נאָכלויפען!"

האָבען זיי אָנגעהויבען נאָכיאָגען דעם האָז פון באַרג אין טאָל און פון טאָל אויפ'ן באַרג, ביז זיי זענען אָנגעקומען אין אַ וואַלד אַריין. דאָרט האָבען זיי פאַרלאָרען דעם האָז, און האָבען זיך געוואָלט אומקערען אַהיים. האָבען זיי אָבער פאַרלאָרען דעם וועג און האָבען אַרומגעבלאָנדזשעט צווי־שען בערג און טאָלען, ביז זיי זענען צוגעקומען צו אַזעלכע

הויכע בערג, וואָס האָבען פאַר זיי פאַרשטעלט דאָס ליכט פון טאָג.

זענען זיי זעהר אומעטיג געוואָרען און אָנגעהויבען וויינען.

ווען זיי האָבען זיך נאָכדעם אומגעקוקט האָבען זיי געזעהן ווי פאַראויס פון זיי לויפט אַ הונט. האָט דוד געזאָגט:

— לאָמיר נאָכגעהן דעם הונט, אפשר וועט ער אונז ברענגען צו אַן אָרט וואו מענשען וואוינען, וועלען זיי אונז ווייזען דעם וועג אהיים.

האָבען זיך די ברידער געשעמט צו פאָלגען אַ נאַר און האָבען געלאַכט פון זיין עצה. אין הארצען אָבער האָבען זיי געטראַכט:

— דער נאַר האָט דאָך אונז טאַקע אַ גוטע עצה געגעבען. דער הונט איז אודאי פון אַ נאָהענטען דאָרף, און די מענשען פון דאָרף וועלען אונז ווייזען דעם וועג.

זענען זיי נאָכגעגאַנגען דעם הונט זיבעצעהן טעג און זיבעצעהן נעכט. די גאַנצע צייט האָבען זיי געגעסען די גראָזען פון דער ערד און די פרוכטען פון די בוימער, וואָס זיי האָבען געפונען אין וועג; און געטרונקען האָבען זיי דאָס וואַסער פון די טייכען. אויפ'ן אכצענטען טאָג זענען זיי אָנגעקומען אין אַ גרויסער און זעהר שענער שטאָט.

האָבען די ברידער געקוקט און זיך זעהר געוואונדערט. ווייל זיי האָבען נאָך קיינמאָל ניט געזעהן אזא שענע שטאָט און אזעלכע גרויסע פּאַלאַצען.

די ברידער זענען אריין אין דער הויפט גאַס פון שטאָט און האָבען דערזעהן צוויי גרויסע פּאַלאַצען. אויפ'ן טויער

פון איינעם איז געווען אָנגעשריבען: „ד אַ ק ר י ג ע ן אַ ל ע ח כ מ י ם ע ס ע ן א ו מ ז י ס ט". און אויפ'ן טויער פון צווייטען איז געווען אָנגעשריבען: „ד אַ ו ו ע ר ט ג ע ג ע ב ע ן ע ס ע ן א ו מ ז י ס ט צ ו נ אַ ר אָ נ י ם."

זענען די ברידער אַריין אין דעם פּאַלאַץ פון די חכמים, ווייל זיי האָבען זיך געהאַלטען פאַר קלוגע. און דוד האָט ביי זיך געטראַכט:

— מיינע ברידער זאָגען אַלע מאָל, אַז איך בין אַ נאַר. וועל איך אַריינגעהן אין דעם הויז פאַר נאַראָנים און וועל אָפּעסען אָן אומזיסטען מאַלצייט צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע נאַראָנים.

די ברידער זענען אַריין אין דעם הויז פאַר די קלוגע, האָבען זיי דאָרט ניט געפונען קיין אָרט צום זיצען און קיין שטיקעל ברויט צום עסען. ווייל אַלע, וואָס זענען פאַרביי געגאַנגען די צוויי פּאַלאַצען האָבען זיך געהאַלטען פאַר חכמים. דעריבער זענען געווען מעהר אורחים ווי ערטער און ברויט, וואָס מען האָט דאָרט אָנגעגרייט.

און דוד איז איינער אַליין אַריין אין דעם פּאַלאַץ פאַר נאַראָנים און האָט דאָרט קיין לעבעדיגען מענשען ניט גע־פונען, אַ חוץ די פּיעלע קעכער און דינער, וואָס זענען איהם אַקעגען געלאָפען, האָבען איהם אָוועקגעזעצט, איהם בע־דינט און דערלאַנגט די טייערסטע עסענס.

דוד האָט זיך אָנגעגעסען און געלאָזען מעהר ווי ער האָט אויפגעגעסען. ער איז אַרויסגעגאַנגען און האָט בע־געגענט זיינע ברידער אויפגערעגטע.

— פאר וואס זענט איהר אזוי ברוגז, ברידער ? — האט דוד געפרעגט.

— ווייל מיר זענען הונגעריג — האבען זיי געענטפערט — דער בעל הבית פון דעם פאלאץ פאר קלוגע איז א שלעכטער מענש. ער האט איינגעלאדען מענשען און האט פאר זיי אפילו ניט צוגעגרייט קיין ערטער צום זיצען!

— און איך האב זיך אנגעגעסען און האב נאך איבער-געלאזט. זאל מיין שפייזער זיין געבענשט! אויב איהר ווילט, קומט אין פאלאץ פאר נאראנים, וועט איהר אויפעסען וואס איך האב איבערגעלאזט!

— ניין — האבען די ברידער געענטפערט — מיר וועלעןווארטען אויף מארגען. אפשר וועט דער בעל הבית איבערקוקען זיינע געסט און ער וועט זעהן, אז זיי זענען ניט קיין חכמים וועט ער זיי ארויסטרייבען, וועלען מיר דאן האבען גענוג צו עסען.

אבער יעדער פון די געסט האט געטראכט דאסזעל-בע און אלע האבען געווארט אויף מארגען און אויף איבער-מארגען, און זענען געבליבען הונגעריג.

זענען די ברידער אין כעס געווארען און האבען פאר-לאזען דעם פאלאץ. פון גרוים אויפרעגונג האבען זיי פאר-געסען רופען דוד'ן. זיי זענען אוועק אין די גאסען פון שטאט און האבען געפרעגט ביי די מענשען:

— ווער איז דאס דער שטאלצער מענש, וואס האט איינגעלאדען קלוגע מענשען און פאר זיי ניט אנגעגרייט קיין עסען? איז ער אויסען געוועזן אונז צו באליידיגען?

האבען די מענשען זיי דערצעהלט, אז די שטאט איז א קעניגליכע. און דער קעניג האט איין טאכטער. איז

זי געוועזן שען ווי אַ רויז און צניעות'דיג ווי די לבנה סוף חודש. נאָר איין שלעכטע געוואוינהייט האָט זי געהאַט: זי איז געווען זעהר נייגעריג. אין יעדער אָפּענער טיר בייטאָג און אין יעדען ליכטיגען פענסטער ביינאַכט, האָט זי ליב געהאַט אַריינצוקוקען אָדער צולעגען אַן אויער און זיך איינ-הערען וואָס מען רעדט דאָרטען שטילערהייט.

איינמאָל איז זי דורכגעגאַנגען פאַרביי אַ הייליגען מאַן'ס הויז פּונקט ווען ער איז געשטאַנען און תפילה גע-טון. און די טיר איז געווען אָפען. האָט זי אַריינגעקוקט אין הויז, און ווען זי האָט געזעהן ווי זיינע אויגען זענען אויפגעהויבען צום הימעל און זיינע הענט פאַרלעגט אויפ'ן הארצען, האָט זי זיך שטאַרק צעלאַכט. איהר געלעכטער האָט איבערגעשלאָגען דעם צדיק זיין תפילה, האָט ער זי פאַרשאָלטען און געזאָגט:

— פון היינט אָן און ווייטער, אויב דו וועסט קוקען אויף אַ מענשען, זאָלסטו זעהן וואָס ביי איהם אין הארצען טוט זיך; און אויב דו וועסט הערען דאָס קול פון אַ מענ-שען, זאָלסטו אויך הערען זיינע געדאַנקען.

ווען די פּרינצעסין איז אַהיימגעקומען זענען איהרע דינערינס איהר אַנטקעגען געקומען און זי באַגריסט.

די פּרינצעסין האָט אָבער געזעהן וואָס אין זייערע הערצער טוט זיך און געהערט זייערע געדאַנקען. אין זייע-רע הערצער און געדאַנקען האָבען די דינערינס זי געשאָל-טען און געזאָגט:

— וואָס פאַר אַ שוואַרץ יאָהר האָט עס דיך אַזוי שנעל אַהיימגעבראַכט? הלואי וואָלסטו קראַנק געוואָרען כאָטש אויף אַ מאָנאַט, וואָלטען מיר געהאַט אַביסעל רוה!

איז די פרינצעסין אויפגערעגט געוואָרען פון זייער חוצפה און שלעכטסקייט. זי האָט זיי אויסגעזידעלט און אוועקגעטריבען פון זיך און זיך אוועקגעזעצט וויינען.

דער קעניג האָט דאָס געהערט און האָט געשיקט זיין הויפט מיניסטער צו דערגעהן וואָס ס'איז געשעהן מיט זיין טאָכטער.

דער מיניסטער איז אַריינגעקומען, זיך אוועקגעשטעלט קעגען דער פרינצעסין און זי באַגריסט.

אָבער זי האָט געהערט זיינע געדאַנקען, ווי ער טראַכט ביי זיך: „חלואי וואָלט מיין קראַנק ווייב געשטאָרבען וואָלט איך געבעטען דעם קעניג ער זאָל מיר דיך געבען פאַר אַ ווייב!"

— אַ, דו פאַלשער! — האָט די פרינצעסין אויף איהם אַ געשריי געטון — אויפ'ן טויט פון דיין פרוי בעטסטו ?! ארויס, און זאָלסט זיך פאַר מיר מעהר ניט ווייזען!

איז דער מיניסטער ארויסגעגאַנגען אַ באַליידיגטער, איז געקומען צום קעניג און געזאָגט:

— מיין האר, מיין קעניג! ניט אַנדערש דיין טאָכטער איז קראַנק. זי רעדט זאַכען, וואָס האָבען קיין זין ניט!

איז דער קעניג אַליין געקומען מיט זיין דינער. האָט די פרינצעסין געהערט די געדאַנקען פון דינער, ווי ער טראַכט ביי זיך: „ווען איך זאָל דיך קענען הרג'ענען קיינער זאָל ניט זעהן, וואָלט איך פון דיר אַרונטערגענומען דיין צירונג, וואָלט עס פאַרקויפט און באַצאָהלט מיינע חובות."

— הרג'ענען ווילסטו מיך ? ! מערדער ! — האָט זיך די פרינצעסין צעשריען — אַרויס פון דאַנען, רשע !

איז דער קעניג אַ דערשראָקענער געוואָרען און דער דינער האָט זיך אויך דערשראָקען.

— וואָס איז מיט דיר, מיין טאָכטער ? — האָט דער קעניג אָנגעהויבען וויינען — פאַר וואָס באַליידיגסטו חשוב'ע מענשען ? פאַר וואָס רעדסטו אַזעלכע נאַרישקייטען ?

האָט די קעניגין דערפון געהערט, איז זי אַריינגעקומען מיט איהרע דינסטען.

די פרינצעסין האָט דערזעהן די קעניגין מיט די דינסטען און זי האָט געהערט ווי איינע פון זיי טראַכט ביי זיך : „סאַראַ נאַר דאָס איז. כאָטש זי איז אַ פרינצעסין איז זי אַ מיאוס'קייט. מיין מינדסטער פינגער איז שענער פון איהר גאַנצען פאַרגרינטען פנים !"

— דו זאָגסט אַ ליגען ! — האָט די פרינצעסין פלוצים אויסגעשריען — די זוילען פון מיינע שיך זענען שענער פון דיין שטערן.

און אַ צווייטע דינסט האָט געטראַכט : „הלואי וואָלטען דיינע ציין אויסגעוואַקסען אויף אַן אָרשין די לענג יעדע, וואָלסטו זיך ניט געגרויסט מיט דיין שענקייט !"

איז די פרינצעסין אין כעס געוואָרען און אַרויסגעטריבען די דינסטען.

האָט זיך אויך די קעניגין דערשראָקען און זיך ביטער צעוויינט. האָט דער קעניג געוויינט און אַלע מיניסטאָרען האָבען מיטגעוויינט. האָט מען געבראַכט דאָקטוירים פון גאָר דער וועלט, און אַלע האָבען געזאָגט, אַז דאָס איז אַ

געפערליכע קראנקהייט: זי זעהט און הערט די געדאנ-קען פון מענשען, און דערצו איז קיין רפואה ניטא.

מעהר פון אלעמען האט געוויינט די פרינצעסין אליין. ווייל זי האט מיט אמאל דערזעהן וויפיעל שונאים זי האט און זי האט שטענדיג געהערט באליידיגונגען, צונעמענישען און קללות.

איז די אומגליקלעכע אוועקגעגאנגען צום צדיק, פאר איהם געוויינט און געבעטען ער זאל איהר מוחל זיין איהר זינד און איהר צוריק צושליסען איהרע אויגען און אויערן, וואס ער האט איהר געעפענט, און ער זאל איהר אומקערען איהרע אמאליגע אויגען און אויערן.

אבער דער צדיק האט איהר געענטפערט אז ס'איז פאר איהר קיין רפואה ניטא, סיידען זי זאל חתונה האבען מיט א נאר, וואס ווייסט אז ער איז א נאר און גיט עס צו.

דעריבער גרייט די פרינצעסין אלע טאג צו צוויי סעודות אין די צוויי פאלאצען. און זי האפט, אז צווישען די אורחים וועט זיך געפינען א נאר, וואס ער איז זיך מודה אין זיין נארישקייט. אבער ביז הייגט האט נאך קיינער ניט אריבערגעטראטען די שוועל פון דעם פאלאץ פאר נאראנים. בלויז דער פאלאץ פאר די קלוגע איז תמיד פול מיט אורחים.

ווי די ברידער האבען דאס דערהערט, האט יעדער פון זיי ביי זיך געטראכט: „איך וועל אוועקגעהן צו דער פרינצעסין און איהר זאגען, אז איך בין א נאר. איך וועל מיט איהר חתונה האבען און ווערען דעם קעניג'ס איי-דעם!"

איז ראובן אַוועקגעגאַנגען צו דער פּרינצעסין'ס פּאַ־לאַץ, און האָט זיינע ברידער ניט אויסגעזאָגט.

איז שאול געווען זעהר צופרידען וואָס ראובן איז פון איהם אַוועק. איצט וועט ער קענען אַליין געהן צום קע־ניגליכען פּאַלאַץ. איז ער אויך אַוועק און זיינע ברידער האָט ער ניט אויסגעזאָגט.

ווען זיי זענען געקומען אין פּאַלאַץ האָבען זיי זיך ביי־דע באַגעגענט און האָבען איינס אויף דאָס אנדערע בייז געקוקט.

— עדעלע פּרינצעסין! — האָט ראובן געזאָגט — איך בין דער נאַר, וואָס ווייס גוט מיין נאַרישקייט און בין גרייט צו צוגעבען עס פאַר אַלעמען אין די אויגען!

— ניט אמת! — האָט שאול אויסגערופען — איך בין דער נאַר! דער גרעסטער פון אַלע נאַראָנים! נאָך אַזאַ נאַר איז אויף דער גאַנצער וועלט ניטאָ! און אָט דער ברודער מיינער, איז אַ גרויסער חכם!

זיי האָבען זיך ביידע אָנגעהויבען שפּאַרען. דער האָט געזאָגט: איך בין דער נאַר, און דער האָט געזאָגט: איך בין דער נאַר. און די פּרינצעסין האָט זיך איינגעקוקט אין זייערע הערצער, געלאַכט און געזאָגט: „אמת, איהר זענט ביידע נאַראָנים. און אפשר טאָקע די גרעסטע, אָבער איהר גיט עס ניט צו. אַרויס פון דאַנען!"

איז ווי זיי געהען אַרויס פון פּאַלאַץ, פּירט אַ דינער דוד נאַר צו דער פּרינצעסין.

ווען די פּרינצעסין האָט איהם דערזעהן דורכ'ן פענס־טער, איז ער איהר זעהר געפעלען. האָט זי ביי זיך גע־טראַכט: „הלואי איז ער זיך מודה אין זיין נאַרישקייט!"

און זי איז איהם אקעגען געגאנגען.

דער דינער האָט זיך פארנייגט און געזאָגט:

— עדעלע פרינצעסין! אט דער יונגער מאן האט געכטען און אייערנעכטען געגעסען אין פאלאץ פאר נאראנים. דאָס איז דער איינציגער אורח, דער ערשטער און דער לעצטער, וואָס איז צו אונז פאר דער גאנצער צייט אריינגעקומען. איך האָב איהם געפרעגט ווי ער הייסט, האָט ער געזאָגט: ד ו ד נ א ר.

— ווי רופט מען דיך? — האָט די פרינצעסין געפרעגט דוד'ן.

— איך הייס, דוד נאר. אזוי רופען מיך מיינע ברידער, וואָס שטעהען ביים טויער. געוויס בין איך א נאר. זיי זענען קלוגע, ווייסען זיי אודאי וואָס זיי זאָגען.

האָט זיך די פרינצעסין איינגעקוקט אין זיין הארצען און צוגעהערט צו זיינע געדאנקען און געפונען, אז ער טראכט דאָסזעלבע וואָס ער זאָגט.

האָט זיך די פרינצעסין זעהר געפרעהט מיט איהם. זי האָט געשיקט אנזאָגען איהר טאטען, אז זי האָט געפונען דעם נאר, וואָס איז זיך מודה אין זיין נארישקייט און זי וועט מיט איהם חתונה האָבען.

און דוד האָט חתונה געהאַט מיט דער פרינצעסין און נאָך דער חתונה איז זי אויסגעהיילט געוואָרען פון איהר קראנקהייט. איהרע אויגען פון הארץ און די אויערן פון געדאנקען, וואָס דער צדיק האָט געעפענט מיט זיין קללה, זענען פארשטאָפט געוואָרען. עס זענען ביי איהר ווידער געעפענט געוואָרען איהרע מענשליכע אויגען און אויערן און

זי האט מעהר ניט געקענט זעהן און הערען, וואס מענשען האבען ביי זיך געטראכט.

דאן ערשט האט זיך דוד דערוואוסט, אז זיינע בר־דער האבען איהם ביז איצט גענארט, ווען זיי האבען איהם גע־רופען נאר. ווארום ער איז גאר ניט קיין נאר, ער איז גאר דעם קעניג'ס איידעם. און זיי זענען גאר ניט קיין חכמים נאר די גרעסטע נארנים, ווי זיי האבען אויף זיך אליין אויסגעזאגט פאר דער פרינצעסין.

די געפאנגענע כלה.

אין א שטאט וואו ס'איז געווען א אידישער קווארטאל, האט מען אמאל געפירט חתן־כלה צו דער חופה.

אין דער דאזיגער שטאט האט געוואוינט דער קעניג. איז דער קעניג פארבייגעגאנגען דעם אידישען געגענד, און געהערט די מוזיק, האט ער זיך געטראכט: „איך וועל צוגעהן און זעהן ווי פירען די אידען זייערע טעכטער צו דער חופה?"

איז ער געגאנגען נאכ'ן קול פון דער מוזיק ביז ער איז צוגעקומען לעבען דער שול. האט ער געזעהן ווי די כלה שטעהט אונטער דער חופה מיט א צוגעדעקטען פנים. האט ער זיך געטראכט: זי איז אודאי זעהר א מיאוס'ע. אז ניט, וואס האט זי מורא צו ווייזען איהר פנים?

ער האט געזעהן די מחותנים מיט ליכט און פאקעלן אין זייערע הענט. האט ער זיך געטראכט: „זיי זענען אודאי קורצזיכטיג. ווען ניט, אויף וואס דארפען זיי אזוי פיעל ליכט?"

ער האט געזעהן ווי די אונטערפירער און אונטערפירערקעס פירען דעם חתן באזונדער און די כלה באזונדער. האט ער זיך געטראכט: „מן הסתם געפעלט די כלה ניט דעם חתן און דער חתן געפעלט ניט דער כלה און מען צווינגט זיי חתונה צו האבען. אז ניט, צו וואס האלטען די צו דעם חתן און יענע די כלה? געוויס ווילען זיי אנטלויפען!"

אבער ווען די כלה האט אפגעדעקט איהר פנים צו טרינקען דעם וויין, פון חופה־כוס, האט דער קעניג דערזעהן, אז זי איז שענער פון אלע מיידלעך אין לאנד.

און דער קעניג איז געווען א בחור. האט ער געהייסען זיינע דינער כאפען די כלה און זי אוועקטראגען אין זיין קארעטע.

האבען די דינער געכאפט די כלה און האבען זי אוועקגעטראגען אין קעניג'ס קארעטע.

און די כלה האט פון גרויס שרעק גע'חלש'ט. האט זי אויסגעזעהן נאך שענער און איז דעם קעניג נאך מעהר געפעלען.

האט ער זי אוועקגעפירט אין זיין פאלאץ אריין. און דער גאנצער עולם מיט די מחותנים זענען געבליבען שטעהן צעשראקענע און האבען איינס דאס אנדערע אנגעקוקט, און די חופה איז געבליבען שטעהן א פערשעמטע.

האבען די מחותנים אויסגעלאשען זייערע פאקעלן,

און דער חתן האט צעריסען זיינע קליידער, האט זיך אנ־געטון א זאק מיט אש, איז געפאלען אויף זיין פנים און גע־וויינט.

האבען אלע מחותנים און דער גאנצער עולם מיט איהם מיטגעוויינט. און זיי זענען אוועק צום קעניג און צו איהם אזוי געזאגט:

— מיר וועלען דיר אפגעבען אונזערע גאנצע פארמע־גענס אבי גיב אפ דעם חתן זיין כלה.

האט דער קעניג אלעמען געהייסען ארויסטרייבען פון זיין הויף.

און דער קעניג האט פאר דער כלה אויסגעבויעט א פאלאץ, וואס זיינע ווענט זענען פון אויבען ביז אראפ גע־ווען באדעקט מיט קרומע און אויסגעבויגענע שפיגלען.

איז וואו די כלה האט זיך נאר אומגעקוקט האט זי געזעהן משונה'דיגע געשטאלטען. אט האט זי געזעהן א פנים מיט א מויל אנדערהאלבען איילען די ברייט און א נאז שפיצעכיג ווי א נאדעל. און אט איז א א פנים, וואס די אויגען זעהען אויס ווי צוויי שמאלע, לאנגע שפאלטען, און זייערע דעקלעך ווי צוויי שווארצע וועלדער. א פנים וואס וויינט פון געלעכטער און א פנים, וואס לאכט פון גע־וויין.

דער קעניג האט זיך געטראכט: אפשר שטאלצירט זי מיט איהר שענקייט וועט זי זעהן די משונה'דיגע געשטאל־טען וועט זי מיינען, אז זי איז אזוי מיאוס, וועט זי מעהר ניט שטאלצירען און וועט איינוויליגען חתונה צו האבען מיט מיר.

און אין דעם צימער וואו די כלה איז געזעסען זענען

געווען אפענע פענסטער, וואָס זענען ארויסגעגאנגען צו דער גאַס. איז די כלה געזעסען איינגעשלאָסען אין איהר צימער, ווי אַ פויגעלע אין אַ שטייגעל, און האָט ניט פארזוכט פון אלע גוטע עסענס וואָס מען האָט איהר דערלאנגט. זי איז בלויז געזעסען און געקוקט אין דעם גלאַטען שפיגעל, וואָס איז געווען אקעגען פענסטער, ביז זי האָט דאָרט דערזעהן איהר חתן'ס פנים. ווארום זי האָט געוואוסט, אַז איהר חתן דרעהט זיך יעדען טאָג ארום לעבען איהר פענסטער און שעפּ־טשעט: „מיין טייערע כלה! ווייז מיר דיין געשטאַלט, און לאַז מיך הערען דיין קול!"

האָט זי אומגעקערט איהר פּנים צום פענסטער און צו איהם געלאכט דורך טרערען, און געוויינט דורך געלעכטער ביז זי האָט דערפיהלט אַז דעם קעניג'ס וועכטער וואָס היטען זי געהען ארום צו איהם. האָט זי אנגעהויבען שרייען צו איהם: „אנטלויף, מיין טייערער, פלינק ווי אַ פייל פון בויגען!"

אבער דער חתן איז ניט אנטלאָפען: ער איז געווען צופרידען צו קריגען די קלעפּ, אבי צו קענען נאָך אַ ווייַלע קוקען אויף זיין כלה.

זענען די דינער באַפאַלען דעם חתן, האָבען איהם גע־שלאָגען, גע'הרג'עט און ער איז זיך געגאַנגען לאנגזאַם און געהאַלטען אין איין אומקוקען זיך אויף צוריק, געגאַנגען און זיך צוריק אומגעקוקט, גלייך ווי ניט איהם שלאָגט מען דאָס.

און דער קעניג האָט געוואָלט געפעלען דער כלה, ווייל ער האָט געהאָפט, אַז זי וועט דאָך איינווילינגען און חתונה האָבען מיט איהם. האָט די כלה געבעטען ביים קעניג, ער

זאל ערלויבען דעם חתן צו שטעהן לעבען איהר פענסטער איין שעה יעדען טאג.

האט איהם דער קעניג ערלויבט און די דינער האבען איהם אויפגעהערט שלאגען.

איז דער חתן יעדען טאג געקומען צום פענסטער פון זיין כלה, און זיי האבען צוזאמען געוויינט און געלאכט. האט דער קעניג איינגעזעהן, אז כל זמן ער וועט ניט אפטון דער כלה'ם הארץ פון איהר חתן, וועט זי זיך אויף איהם ניט אומקוקען. האט ער ארויסגעגעבען א באפעל אלע אידען זאלען אנטון שטריימלען.

דאס זענען אזעלכע קיילעכדיגע היטלען, וואס ארום און ארום זענען צוגעקלעפט און צוגענעהט עקען פון קעץ און אנדערע חיות.

דער קעניג האט זיך געטראכט: די כלה וועט זעהן איהר חתן אין דעם היטעל פון שאנדע, וועט זי איהם פיינט קריגען און וועט איהם פארלאזען.

דער חתן האט אנגעטון א שטריימעל און איז געקומען צום פענסטער, און זיי האבען ווידער געלאכט און געוויינט, ביז ער איז פון איהר אוועקגעגאנגען.

און ווען די כלה איז געבליבען אליין האט זי געטראכט פון איהר חתן און פון זיין שטריימעל, און איהר האט זיך אויסגעדאכט, אז קיין שענערע זאך ווי א שטריימעל איז גאר ניטא.

אויף מארגען איז דער קעניג געקומען צו איהר אן אויסגעפוצטער, און זי געפרעגט: ווי געפעלען דיר עפעס מיינע קליידער, מיין שענע? — האט זי איהם געענט-

פערט: אהן א שטריימעל אויפ'ן קאפּ האבען דיינע קליי־דער קיין טעם ניט!

איז דער קעניג אוועק און אנגעטון א שטריימעל כדי צו געפעלען דער כלה. און א באפעל איז ארויסגעגע־בען געווארען, אז אידען זאלען ניט טארען טראגען קיין שטריימלען.

ווען די קעניגלעכע פירשטען און די חשוב'ע לייט פון שטאט האבען דערזעהן דעם קעניג אין א שטריימעל, האבען זיי איינס צו דאס אנדערע געזאגט: זעה, נאר! עס איז ארויס א נייע מאדע! אז דער קעניג טראגט עס איז עס געוויס א שענער מלבוש!

האבען אלע אנגעטון שטריימלען.

און דער חתן איז אלע טאג געקומען צום פענסטער קוקען אויף זיין כלה. און זיי וויינען און לאכען, שיידען זיך און זיפצען.

האט דער קעניג א וואונק געטון זיינע דינער, זיי זא־לען איהם כאפּען אויפ'ן וועג און אין דער שטיל, קיינער זאל ניט זעהן, זאלען זיי איהם גוט צעשלאגען און צעביי־לען, זיין געזיכט וועט מיאוס ווערען און די כלה וועט איהם פיינט קריגען.

הא נן די דינער געטון ווי דער קעניג האט זיי געהיי־סען. און ווען די כלה האט אויף מארגען געזעהן איהר חתן מיט די ביילען אויפ'ן געזיכט האט זי זיך שטארק צעוויינט. נאכדעם האט זי זיך אין איהם איינגעקוקט און געזאגט: דו ווייסט, מיין חתן, אז די ביילען אויף דיין פנים פאסען דיר אזוי שען, אז ס'איז כדאי אליין צו מאכען זיך אזעלכע ביילען אבי אויסצוקוקען אזוי שען!

און דער קעניג איז געשטאנען הינטער דער טיר און האט דאס געהערט.

האט ער געשיקט רופען דעם ראזירער און איהם גע־הייסען מיט דער ברייטווע צעביילען און מיט די פינגער צע־קנייפען זיין פנים, כדי ער זאל אויסזעהן שען.

ווען די מענשען האבען דאס דערזעהן, האבען זיי גע־זאגט: עס איז היינט א נייע מאדע אזא צו צעביילען דאס פנים און צעקנייפען די באקען. דער קעניג אליין האט זיך געמאכט אזא פנים!

האבען זיך אלע מענשען פון שטאט צעקנייפט און צע־ביילט די פנים'ער.

נאר פאר די אידען איז ארויסגעגעבען געווארען א בא־פעל, אז זיי טארען ניט צעביילען זייערע פנים'ער סיידען זיי ווילען באצאהלען א ספעציעלען גרויסען שטייער און בא־קומען אן ערלויבניש דארויף. און ווער עס האט א צע־ביילט פנים פון א געשלעג, דארף ער ברענגען אן אונטער־שריפט פון דעם, וואס האט איהם געשלאגען, ווערט ער בא־פרייט פון שטייער.

האט דער חתן אפגעווארט ביז זיינע ביילען האבען זיך אויסגעהיילט, און ער איז ווידער אוועק צו זיין כלה.

האט די כלה געזעהן ווי ער וויינט, האט זי איהם אנ־געהויבען טרייסטען. זענען אנגעלאפען די דיגער, האבען איהם א קלאפ געטון איבער די פיס, איז ער אוועק א הינ־קעדיגער אויף איין פוס.

איז די כלה געזעסען לעבען פענסטער א טרויעריגע, און שווער געזיפצט. זענען די שויבען פון פענסטער פאר־לאפען געווארען פון איהר אטעם. האט זי מיט'ן פינגער

אויסגעמאלען אויף דער פייכטער שויב איהר חתן'ס בילד ווי ער וויינט און הינקט אויף א פוס.

דער קעניג איז אריינגעקומען און דערזעהן דאס בילד. גראכט ער: „אט דאס געפעלט איהר אודאי!" האט ער אנגעהויבען הינקען אויף א פוס און מאכען א וויינענדיג פנים.

אויף מארגען האבען די פירשטען און חשוב'ע לייט ווי־דער גערעדט: פון קעניג'ס הויף איז שוין ווידער ארויס א נייע מאדע. צו הינקען אויף איין פוס און מאכען א וויי־נענדיג פנים. דאס איז אודאי א סימן פון גרויסקייט און עדעלקייט.

האבען אלע אנגעהויבען הינקען און מאכען וויינענ־דיגע געזיכטער.

און פאר די אידען איז ארויסגעגעבען געווארען א בע־פעהל אז זיי טארען ניט הינקען און ניט וויינען. און ווען ביי איינעם איז עיניצער געשטארבען דארף ער קריגען אן אונטערשריפט אז דאס באוויינט ער זיין טויטען.

אזוי איז אוועק א צייט, ביז אין שטאט אריין איז גע־קומען א גרויסער חכם פון א ווייטען לאנד. ער האט גע־זעהן אלע מענשען געהען ארום אין שטריימלען מיט צע־ביילטע פנים'ער, הינקען אויף איין פוס און וויינען שטענ־דיג. האט ער אויף זיי רחמנות געקראגען און איז צוגע־גאנגען צו איינעם און צו איהם געזאגט: אומגליקלעכער קא־ליקע, ווער האט דיך אזוי צעשלאגען?

אבער ווען יענער האט געזעהן, אז דער חכם געהט גלייך און טראגט ניט קיין שטריימעל און האט אפילו ניט איין בייל אויפ'ן פנים, האט ער זיך געטראכט: דער מענש

איז זיכער ניט קיין אדעלמאן. ער איז אודאי א איד, אדער אזוי א פראסטער מענש און עס שטעהט מיר ניט אן מיט איהם צו רעדען. איז ער פון איהם אוועק אהן אן ענטפער.

האט זיך דער חכם געטראכט: ניט נאר זענען זיי קרום נאר שטום אויך. ווי אונגליקליך די מענשען זענען!

דערווייל האט ער באגעגענט א איד. זעהט ער ווי דער איד איז פרעהליך. פרעגט ער איהם, ווי קומט עס וואס אלע מענשען וויינען און דו ביזט פרעהליך?

— ווייל איך בין א איד — האט איהם דער איד געענטפערט. — די אידען טארען ניט וויינען סיידען זיי ברענגען אן אונטערשריפט פון קברות-מאן.

— וואס הייסט? איך פארשטעה ניט וואס דו רעדסט!

האט איהם דער איד אלעס דערצעהלט.

אז דער חכם האט אויסגעהערט די געשיכטע פון אנהויב ביז'ן סוף, איז ער געגאנגען צום קעניג, האט אהין צוזאמענגערופען דאס גאנצע פאלק און זיי גע'מוסר'ט.

— זעהט, וויפיעל שלעכטע זאכען איין שלעכטע טאט ברענגט מיט זיך! וואס איז פון אייך געווארען צוליב איין כלה וואס איז אוועקגענומען געווארען פון איהר חתן! און איהר זייט נאך גליקליך, וואס די דינער האבען דעם חתן א גאנצען פום ניט אפגעהאקט, אדער אן אויג ניט ארויסגענומען!

און דער קעניג האט שוין פון לאנג געוואוסט פון דעם גרויסען חכם און ער האט פאר איהם מורא געהאט, האט ער אומגעקערט די כלה צו איהר חתן.

און ווידער האט מען אויסגעצויגען א חופה לעבען דער

שול. די מחותנים האָבען אַנגעצונדען פאַקעלן און די כלי־זמר האָבען געשפּילט. די מענשען האָבען פון זיך אָראָפּגע־וואָרפען די שטריימלען, האָבען אויסגעהיילט די וואונדען אויף זייערע פנים'ער און האָבען אָנגעהויבען זיין פרעהליך. נאָר געהן גלייך האָבען זיי ניט געקאָנט. האָבען זיך די אי־דען אונטערגענומען אויסלערנען די מענשען געהן גלייך.

פון דאַן אָן האָבען די אידען געלעבט גוט און צופרידען מיט זייערע שכנים. און דער קעניג פלעגט אַלע שבת קו־מען צו די חתן־כלה אין הויז אַריין עסען שבת'דיגע פיש, וואָס די כלה האָט געקאָכט, און דער קעניג האָט זיי שטאַרק געלויבט.

מען זאָגט, אַז צום אָנדענקען פון דער פּאַסירונג, איז אין דער שטאָט איינגעפירט געוואָרען איין טאָג אין יאָהר, ווען אַלע איינוואוינער טוען אָן שטריימלען, מאַכען זיך בייז־לען אויף די פנים'ער, טאַנצען אויף איין פוס און מאַכען אַ טרויעריג פנים. און דעם טאָג רופט מען „דער יום טוב פון די קרומע."

מייזעל'ס פערלאג

ראזשינקעס מיט מאנדלען

MAX N. MAISEL 424 GRAND STREET NEW YORK